

Lezing voor de uitgave van *De Hervonden Boodschap* op 12 oktober 2024 in het Augustinessenklooster in Leuven door Hans van Kasteel (tekst in het blauw) en Sylvestre De Jaegher (tekst in het zwart).

Verwelkoming

Welkom iedereen. Bedankt allemaal om gekomen te zijn. U heeft gelijk gehad om erbij te willen zijn bij dit historisch moment: men zal hier nog binnen jaren over praten – een boek dat ongeveer 70 jaar geleden voor het eerst verschenen is, dat volledig onbekend was en waarvan de auteur totaal onbekend was, dat intussen meer dan 7 verschillende vertalingen kent (Engels, Spaans, Catalaans, Italiaans, Portugees, Braziliaans, Duits), aan zijn 8ste editie in het Frans is (de 9de is op komst), waarvan dagelijks een pdf versie gedownload wordt sinds 20 jaar. Dat boek, heeft nu voor het eerst een Nederlandse versie. En jullie, geacht publiek, vieren dit vandaag met ons mee. Hou u strak want ondertussen weten we dat er 3 andere vertalingen in de maak zijn: in het Roemeens, Bulgaars en Tsjechisch.

Hans en ikzelf gaan ons even kort voorstellen en dan gaan we ongeveer 1 uur spenderen aan het presenteren van de auteur Louis Cattiaux, de pijlers van zijn werk, *De Hervonden Boodschap* en de commentaren over *De Hervonden Boodschap*. Daarna, zullen we met veel plezier vragen beantwoorden (voor zover we het kunnen natuurlijk).

Mijn naam is Sylvestre De Jaegher, ik ben 48 jaar oud, ik heb 5 kinderen, ik ben consultant in Marketing, Sales & Transformatie en heb *De Hervonden Boodschap* bijna 15 jaar geleden leren kennen in zijn originele versie, in het Frans, *Le Message Retrouvé*. Ik heb tot mijn 23ste in Oud-Heverlee gewoond en heb de meeste van mijn school en studiejaren in het Nederlands gedaan, maar werd wel in het Frans opgevoed. In mei 2019 ben ik samen met anderen aan de vertaling begonnen die we in mei 2024 afgewerkt hebben, vandaar ook onze presentatie van vandaag.

Hans, kan jij je even voorstellen?

Dames en Heren, op mijn beurt heet ik U allen welkom en dank ik U voor uw komst. De wapenspreuk van Leuven is : « Loven boven, altijd God loven », en dus is het wel op zijn plaats in een Augustinessenklooster de Voorzienigheid te danken voor de gelegenheid die ons geboden wordt hier een boek als *De Hervonden Boodschap* aan een Nederlands- of Vlaamstalig publiek voor te stellen.

Mijn naam is Hans van Kasteel. Zoals mijn accent het doet vermoeden, ben ik Nederlander, nog geen 65 jaar oud. Vanaf mijn vijfde jaar heb ik uitsluitend in België geleefd. Ik ben een oud-leerling van de Europese School van Ukkel, waarna ik op de V.U.B. Klassieke Filologie heb gestudeerd, en aansluitend nog andere oude en nieuwe talen heb geprobeerd te leren. Ik geef les (Latijn, Grieks, Geschiedenis) op Schola Nova, een school met een traditioneel leerprogramma in Waals-Brabant. Eigenaardig genoeg is mijn kennis van het Nederlands een klein beetje aarzelender geworden, omdat ik vanaf ongeveer mijn vijftienvigste jaar bijna uitsluitend nog met Franstaligen in contact ben. Mijn voornaamste passie is niet de talen ; het is die van de verschillende filosofische en wijsgerige tradities, die ideaal altijd in hun oorspronkelijke taal worden bestudeerd. Die passie heb ik juist aan *De Hervonden Boodschap* te danken, waarover straks iets meer.

***Le Message Retrouvé* in het Nederlands vertalen** lijkt overigens een beetje op een familiale aangelegenheid : een oudtante, een oom en een tante van mij, waren daarmee al op het einde

van de jaren '50 mee begonnen, maar het is toen niet verder gekomen dan een klein tiental van de veertig boeken waaruit *De Hervonden Boodschap* bestaat. Onder de medewerkers aan deze nieuwe integrale Nederlandse vertaling, hoef ik Sylvestre niet meer voor te stellen. Een belangrijke Nederlandse medewerkster, Constantia Szarzynski, leeft in Portugal. Een Vlaamstalig koppel, Boudewijn en Myriam Vernailen, heeft ook aan de vertaling meegewerkt. Zoals U ziet, is het een Vlaams-Nederlands teamwork geweest.

Wat we jullie vandaag presenteren is een boek, dat een idee is maar dat idee heeft ook een zeer concrete fysische vorm gekregen en dat is niet zomaar uit de lucht gevallen. Dat is het werk van onze opmaker Fabien Laisnez (u kunt zien dat het geen gemakkelijke zaak is om de tekst als verzen telkens in 2 kolommen op te splitsen met soms zelfs een derde kolom in het midden...).

En dan een woordje over deze uitgave. Ik had recent een Vlaamse uitgever aan de lijn die mij vroeg:

- “ah zo, u wenst een boek uit te geven. En in welke categorie zou u dit boek klasseren?”
- Euh, filosofie, spiritualiteit, hermetisme?
- “aha, en wie is de auteur?”
- Louis Cattiaux
- “ah, die ken ik niet . Maar waar zou u het boek dan plaatsen?”
- Wel, waar zou u de bijbel plaatsen?
- “Oei, maar de bijbel geven we niet uit!”
- Dat begrijp ik, maar zou je die kans grijpen moest je die nu hebben?
- “tututuut, geen aansluiting op dit nummer ...”.

Dit maar om te zeggen dat het echt een moeilijke is. Maar dat is rekenen zonder de goede zorgen van de Voorzienigheid want Editions Beya die zelf ook de Franse originele versie van *Le Message Retrouvé* uitgeeft, heeft voorgesteld om *De Hervonden Boodschap* een duwtje in de rug te geven door het uit te geven in een beperkte oplage totdat we een Nederlandse of Vlaamse uitgever zouden vinden. Bij deze dus, gaat onze dank naar Editions Beya zonder wie u het boek niet in uw handen had kunnen nemen.

Biografische schets van Louis Cattiaux

De meest recente en tot nu toe meest complete biografische schets vindt men in *Cattiaux, un art magique*, onlangs verschenen bij Éditions Philomène Alchimie, gewijd aan de schildercarrière van Louis Cattiaux. Cattiaux was namelijk in de eerste plaats een bijzonder originele schilder en pas, of liever vooral, in de tweede plaats auteur van *De Hervonden Boodschap*.

Hij werd geboren in 1904 in Valenciennes, bij de Frans-Belgische grens, wat misschien trouwens sommige belgicismes in zijn schrijfstijl verklaart ; Valenciennes, stad van schilders, wat Cattiaux in zekere zin voorbestemde. Hij was de jongste van vier kinderen. Hij heeft een tijdje op een kostschool in Parijs gezeten. Zijn moeder overleed toen hij 15 was, zijn vader toen hij 22 was ; hij werd vooral door zijn enige zus (zestien jaar ouder) opgevoed. In 1922 begint hij met Les Arts et Métiers, maar die studies worden onderbroken door de toenmalige militaire dienstplicht. In 1928 verblijft hij enige tijd, als lid van een handelmaatschappij, in Dahomey (vandaag Benin, in West-Africa), waar hij ook schildert. Misschien heeft hij daar een Afrikaan horen zeggen: « Men kan een zwarte veel dingen wijsmaken, maar men zal hem nooit wijs kunnen maken dat er geen God is. » (XXVIII, hypograaf). In 1935 trouwt hij te Parijs met Henriette Péré. Het huwelijk blijft kinderloos. Henriette moedigt haar man, die een tijd voor een verzekeringsmaatschappij werkt, in het schilderen aan. Compleet autodidact, ontwikkelt Cattiaux een heel eigen schildermethode (die de kritieken van zijn tijd, vaak vol lof, moeite hadden in een bepaalde « stroom » te plaatsen). Hij brengt vaak religieuze of wijsgerige, alchemistische thema's in beeld. Al in 1932 stichtte hij met Henriette een kunstgalerij, *Gravitations*, een paar huisblokken verwijderd van Notre-Dame de Paris, waar hij later getuige zal zijn van de triomf van De Gaule : « We hebben de vlaggen van de naties op het huis van God gehesen, terwijl de volkeren elkaar de keel afsneden, en we dragen trots de onderscheidingen van de moord. » (XV, 25). Hij werkt hard als schilder en als dichter, maar rond 1936 verdiept hij zich steeds meer in het lezen van alchemisten en traditionele wijsgeren (Nicolas Valois, enz.). Hij begint met het schrijven van *Le Message Égaré*, maar in 1940 gaan de bladzijden ervan verloren. Hij begint opnieuw met *Le Message Retrouvé*, waar hij steeds meer zijn tijd aan besteedt, tot aan zijn verscheiden in 1953 : « Er waren tien jaar nodig om het Boek te schrijven ; wie zou dus weigeren het gedurende eenzelfde tijd te lezen alvorens nutteloze vragen te stellen ? » (XVIII, 45). Cattiaux heeft nooit de complete uitgave van *Le Message Retrouvé* gekend, noch van zijn boeiende essai *Physique et Métaphysique de la peinture...*

De 3 pijlers om het werk van Cattiaux te kunnen appreciëren

Om het werk van Cattiaux te kunnen vatten is het belangrijk een paar zaken te verduidelijken die de echte pijlers vormen van wat hij in zijn boek verwoordt.

1) Er is maar één Traditie

De Traditie is één. Er is maar één Traditie. **Tradere** is het Latijns werkwoord dat betekent: *doorgeven van hand tot hand*. Noteer dat het gaat over een fysische overdracht van het bezit van iets van de ene hand (van een persoon) naar de andere hand (van een andere persoon dus). **Traditio** is het Latijns woord dat betekent: *doorgave van hand tot hand* (voor zij die rechten gestudeerd hebben is de Traditio de meest oorspronkelijke vorm van doorgave van het eigendom in Romeins recht). Of, als je jezelf aan de andere kant van deze doorgave plaatst dan betekent dit: *receptie of ontvangst van hand tot hand*. Het Hebreeuwse woord voor Traditio is **Kabbala**, letterlijk *de ontvangst van de gave van God*. **Wat is die gave:** de gave van God om de Schriften te verstaan. Een kabbalist is dus iemand die de gave van God gekregen heeft om de Schriften te verstaan. Op verschillende tijdstippen in de geschiedenis heeft God zich aan de mensheid geopenbaard door middel van de profeten. Het woord van God uitgesproken door de profeten vormen de heilige Schriften. Volgens de plaats, de tijd en de profeet neemt dit een andere vorm in maar **het is altijd dezelfde God en zijn boodschap is steeds dezelfde**. Om een ander beeld te gebruiken is het dezelfde dame maar in een ander kleed.

In zijn eigen woorden : *“Op de dag van de openbaring van het oordeel zullen we met verbazing zien dat alle heilige Schriften in woorden verschilden, maar dat ze hetzelfde mysterie van verrijzenis en van eeuwig leven in God onderwezen.”* (XI, 59). **In de woorden van Lao Tsé:** *“Wat ik onderwijs is de traditionele doctrine, nokbalk die de dood niet bereikt. Ik leg er mij op toe te handelen volgens de Vaders van de traditie.”*

De opstelling van het boek geeft dit ook weer omdat elk hoofdstuk (elk boek) met 2 citaten start en ook eindigt met 2 citaten. Dit maal 40 boeken, betekent dus bijna 160 citaten die zowel uit het Oude Testament, als uit de Evangelies, de Tao te King, De Koraan, de Baghavad Gita, de Egyptische Oudheid, de Oude Grieken etc. gehaald worden.

2) De mens is gevallen in deze wereld

De eerste mens werd weggejaagd uit de tuin van Eden en kwam daardoor in deze wereld terecht. Dit noemt men **de val van de mens** in deze wereld. In het christendom spreekt men over de **oerzonde**. Maar dit woord heeft een morele invulling gekregen die men initieel niet terugvindt. In het Grieks wordt het woord “Amartema” gebruikt: het gemiste doel (zoals een pijl die haar doel gemist heeft). De oerzonde of soms ook doodzonde genoemd is **iets dat in ons bloed** van generatie tot generatie doorgegeven wordt en dat ervoor zorgt dat wij enkel sterfelijke mensen kunnen verwekken. Bij de val uit de tuin van Eden wordt de mens een mengsel van hoe hij initieel gemaakt werd met de onreinheden van deze wereld. Zoals vele zaken die in deze wereld geboren worden, worden ze geboren in een omhulsel (neem een amandel bijvoorbeeld). Alleen, bij de mens heeft het omhulsel zich met de kern vermengd en heb je wat we nu zijn: **een mengsel dat sterfelijk is**. U mag het vergelijken met een pottenmaker die zijn klei klaarmaakt. Stel u even voor dat iemand een beetje zand in de klei gaat mengen zonder dat de pottenmaker het weet. De pottenmaker maakt de potten, bakt ze in de oven en na enige tijd breken ze omdat de klei niet zuiver was. **Deze wereld is dus niet de initiële bestemming van de mens**. En op één of andere manier heeft elke mens een moment in zijn leven waar hij hiervan bewust wordt: wat zit ik hier te doen? Wat is de reden van mijn bestaan? Is er dan geen ander lot dan hier gewoon willekeurig te

zijn voor iets of voor niets? Ofwel ga je op die vraag in omdat het gevoel dat je niet op de juiste bestemming bent zich opdringt en begin je te zoeken, ofwel laat je die vraag aan anderen over en daarmee uit. *“Weinigen zijn nieuwsgierig naar de openbaring van het mysterie van de val en van de vrijkoping, want weinig mensen hebben de nagedachtenis en de smaak van het onbederfelijke en zuivere leven van het begin behouden.” (XXIV, 54).* *“... Helaas! Hoevelen geloven nog in de geestelijke en lichamelijke redding van de hier beneden verbannen mens, aangezien niemand zelfs meer in de oude val gelooft?” (XXXVII, 44’).*

Aanvaarden dat de mens gevallen is, is dus fundamenteel om het verlangen te hebben uit deze gevangenis te ontsnappen. De verleiding om zichzelf uit deze situatie te willen trekken, om zichzelf te willen reinigen is enorm. Maar we zullen zien dat de grootste valkuil net diegene is om dit met zijn eigen middelen te willen bereiken terwijl je dit aan God moet vragen. **Het eeuwige leven zoeken heeft alles te maken met het verzoeken (het vragen) om deze gave te krijgen.** Vandaar het woord *queeste*, van het latijn *quaerere* dat zowel zoeken als vragen betekent. *“Laten we als we vallen of als we menen te vallen, de ogen gericht houden op onze mooie Heer van eeuwigheid in plaats van de modder te analyseren waar we jammerlijk in worstelen sinds de eerste val, want het is noch de intelligentie noch de hand van de mens die het ware scheiden van het valse en die redden van de dood, maar eerder de genade en de liefde van de zeer geleerde en almachtige Heer die zijn welbeminde kinderen vergeeft en verlost.” (XVIII, 31).* *“Laten we al de dagen van onze levens werken aan het scheiden en aan het verwerpen van de vuiligheid van de dood die ons sinds de eerste val overspoelt, want het is een aangenaam en heilig werk in de ogen van de Heer, die ons te hulp zal komen door ons helemaal van de rottende vreemdelinge te verlossen.” (XX, 53’).*

3) God wordt vlees in de mens en leert zich kennen door te spreken

Volgens Cattiaux wenst het goddelijke maar één ding: **zichzelf kennen**. Stel u even voor dat God als water is, ongedifferentieerd en zichzelf niet kennende. Pas als het water in een glas, een karaf of een ton gegoten wordt krijgt het water een afmeting, een volume, een gewicht etc. en kan men het dus kennen. God is onmetelijk en kan zichzelf daarom niet kennen. Door in de mens vlees en bloed te worden, **krijgt hij een “maat”**, een afmeting die de vorm neemt van het Woord dat dan uitgesproken wordt. Daarom dat de val van de mens door St Augustinus **“Felix Culpa”** werd genoemd. Dankzij de val, krijgt een stukje van God een lichaam van vlees en bloed. *“De val van de mens heeft een goddelijk verheven doel, dat het verwerven van een laag lichaam en zijn verheerlijking in God is.” (XXV, 49).* Alleen is dat stukje van God met de dood gemengd geweest en is het nu verborgen in de mens, bevroren, als dood. Het ander deel van God dat niet gevallen is wenst zich te herenigen met het deel dat in de mens is. Alleen, **wat zuiver is kan zich enkel mengen met wat ook zuiver is**. Er moet dus een zuivering gebeuren. Opgelet, de Traditie laat heel duidelijk weten dat die zuivering niet door de mens zelf kan verkregen worden maar enkel door de wil en dus de gave van God. *“De kennis van goed en kwaad bracht de val van de eerste geschapen god teweeg.” (IV, 6).* *“Gevangen in de dood, kan hij slechts door zijn in God zuiver en vrij gebleven deel worden verlost.” (IV, 7).* **De schepping is het mysterie van het woord**, als God in de mens vlees wordt dan leert hij zich kennen door te spreken. Dan heb je een profeet. Gelovig zijn, heeft alles te maken met het geloof dat God wenst vlees te worden in de mens om zichzelf te kennen door te spreken. Volgens Cattiaux is er geen ander doel voor ons bestaan. *“Alle intellectuele verwerkelijkingen zijn illusoir, want zij verjagen niet de zieltoging van de dood die ons hier beneden omklemt. Alleen de tastbare vleeswording van de Heer van leven kan ons van alle kwaad en van alle dood verlossen.” (XV, 2 en 2’).*

De Hervonden Boodschap

A. Waar gaat het boek over ?

Ik geef meteen het woord aan Emmanuel en Charles d'Hooghvorst, de twee trouwe vrienden van Cattiaux : « *De Hervonden Boodschap* spreekt ons slechts over één enkel ding, in steeds verschillende bewoordingen, de veelheid van verzen is dan ook geen verstrooiing. De onwetenden op zoek naar een nieuwe openbaring die iets komt toevoegen of afdoen aan de oude, zullen teleurgesteld zijn. Men zal hier slechts een *getuigenis* vinden ten gunste van de oude die ons spreekt van de *val* van de mens in deze wereld, van de fysieke en morele *gevolgen van deze val*, en van het *middel* tot zijn lichamelijke en geestelijke regeneratie, door de mysterieuze weg die naar de *verrijzenis* leidt. »

(*getuigenis*) **XXIX, 36** : « We zijn de oude openbaringen komen bevestigen en we zijn ze komen hernieuwen in de wereld vóór de beslissende keuze van het einde. »

(*val en getuigen van deze val*) **XXI, 42** : « We zeggen jullie dit duidelijk : “Jullie zijn in het slijk gevallen en jullie zijn met een beestenhuid bekleed. Als jullie handelen als de engelen die in het hemelse vaderland zijn gebleven, zal God jullie tot zich terugleiden en zullen jullie genieten van zijn heilige rust in zijn levenslicht ; maar als jullie je gedragen als rebellen, zal Satan jullie voor altijd in de blinde en dove beestachtigheid doen wegzinken, en zal jullie gebrul van verdoemden niet door de laag dood heen dringen die jullie van alle kanten omringt.” »

(*middel tot regeneratie*) **XXXVII, 38 en 38'** : « We moeten het luid verkondigen : Geloof, zonder de hoop op Gods heil, is ijdel. Nederigheid, zonder het zoeken naar Gods heil, is ijdel. Geduld, zonder de beoefening van Gods heil, is ijdel. Want ze leiden tot de grafkuil van de dood, net als ongelooft, net als hoogmoed en net als geweld, in deze wereld die wordt bewoond door het kwaad dat niet vergeeft. Zo stellen we niet een passieve berusting voor ten overstaan van de zieltoging van de wereld, noch een beestachtige afstomping ten overstaan van de dood die haar bewoont, zoals sommige asceten doen die van de ijdelheid van de menselijke werken de maat hebben genomen, maar die niet weten dat Gods heil het hemelse geneesmiddel is dat redt van de dood en van haar stoet van oneindige ellende en wanhoop. Zei de profeet niet : “Zoek mij en leef”, waarbij hij God liet spreken ? »

(*verrijzenis*) **XVII, 19 en 20** : « Zouden de profeten ons hebben bedrogen door de verrijzenis aan te kondigen, en zou Christus zelf ons hebben misleid door als eerste te verrijzen ? Hoe kunnen de gelovigen zich dan bedroeven om de dood van de hunnen ? Zouden ze zich niet eerder moeten verheugen in de hoop van het nieuwe leven en van hun komende hereniging in God, als hun geloof niet ijdel is en als hun liefde niet dood is ? »

Alle andere thema's van *De Hervonden Boodschap* zijn intiem verbonden met die welke we zojuist genoemd hebben (val, regeneratie, verrijzenis...). We vinden ze terug bij alle profeten en grote wijzen van de mensheid : « De profeten hebben ons gesproken van de substantie en van de essentie van God, en wij pluizen hun teksten uit om er geschiedenis, moraal, poëzie of waarzeggerij in te ontdekken ! O stompzinnige verblindings van de intelligenten en van de geleerden ! O tevreden middelmatigheid van de gelovigen ! » (**XIX, 1**).

Zo-even was er sprake van « het zoeken naar Gods heil ». Dit is een thema waar heel veel nadruk op wordt gelegd. De heilige Hiëronymus (rond 400) zei al : « De Schriften niet kennen, is Christus niet kennen. » De eerste plicht van een gelovige is naar zijn Heer te zoeken door de Heilige Schriften te lezen, te bestuderen, te mediteren, zoveel hij kan : « Men moet het zeggen en

herhalen: de meest authentieke, de meest precieze en de meest voltooide openbaring van leven en van Gods heil bevindt zich in de bekende boeken van Gods profeten en in de onbekende boeken van Gods wijzen. Is onze godsdienst niet een levend symbool van het in alle tijden verborgen mysterie ? Zien we het niet meer ? Verstaan we het niet meer ? Het is een nieuwe en onmetelijke openbaring die wij hier doen, opdat iedere gelovige moed vat en onversaagd de zoektocht onderneemt naar Gods heil dat altijd aanwezig en altijd mogelijk is in deze wereld. » **(XXXVII, 48 en 49)**. « [...] Volstaat het licht van de wijze en heilige boeken niet om de weg van de gelovigen die God zoeken te verhelderen ? » **(XXVIII, 17')**. « Degene die God en zijn waarheid onvermoeibaar zoekt, heeft een kans ze hier beneden te vinden en de heilige zekerheid ze in de hemel te naderen. » **(XIX, 57')**. « Niemand zal God voor ons zoeken. Dit is een overtuiging van de luiakken en van de lafaards. » **(I, 70)**.

We hebben tot nu toe met opzet veelal verzen geciteerd die misschien voornamelijk Christelijk en meer specifiek Katholiek klinken. Er moet echter op gewezen worden dat Cattiaux, Katholiek (dat wil zeggen : Universeel), openstond voor de leer van alle grote godsdiensten en traditionele wijsgeren, wat blijkt uit veel verzen. Er zijn er bijvoorbeeld die dicht aansluiten bij de Chinese *Tao Te King* van Lao Tsé ; andere weer bij de alchemisten en hermetici, zoals bijvoorbeeld dit citaat van Nicolaas Valois : « Geduld is de ladder van de filosofen, en nederigheid is de deur van hun geheime tuin. » **(X, 19)**.

We komen zo dadelijk nog op dit aspect terug. Maar laten we de nadruk leggen op het feit dat *De Hervonden Boodschap* zich aansluit bij alle waarachtige tradities en dit ook duidelijk verklaart : «Alle wijzen belijden dezelfde leer. Het water in de aarde, en God in de mens. » **(II, 35')**.

Sommige verzen klinken meer specifiek alchemistisch of hermetisch. Misschien is het goed even bij deze twee woorden stil te staan, want ze worden vaak verkeerd of helemaal éénduidig begrepen. Een ware alchemist is een wijsgeer, een filosoof, die naar God zoekt, naar zijn kennis of wetenschap, naar de kennis van zijn schepping, naar de regeneratie en naar de verrijzenis – met Gods zegen en hulp ! De alchemisten zijn grote gelovigen en oprechte christenen, en geen goddeloze pseudowetenschappers. Twee citaten uit de brieven van Cattiaux : « Ik heb een bijzondere verering voor het oude Egypte waaruit heel de geheime wetenschap van het Christendom is voortgekomen [...], want Egypte, dat is de zwarte aarde, de *chemia* van de hermetici. » Of nog: « De oude Wijsheid en de openbaring van Jezus-Christus zijn één enkel ding, en daarom heb ik U als in het voorbijgaan gesproken over Christus-Hermes ».

Voor de oude Egyptenaren, voor de oude Grieken en Romeinen, was Toth, Hermes of Mercurius namelijk het Woord, of de Logos. De hermetici zoeken in feite naar het Woord. Misschien zijn er onder jullie die zich enigszins ongerust afvragen of Cattiaux een “esoterist” was ? Hij heeft dit woord, voor zover ik weet, nooit op zichzelf of op zijn boek toegepast, maar als hij het al was, dan was hij het in de meest etymologische betekenis van het woord (eso, « binnen ») dat teruggaat op het Nieuwe Testament : «En toen Hij [Jezus] alleen was, vroegen zij die Hem omringden, met de twaalf, Hem naar de gelijkenissen. En Hij zei tot hen : U is de verborgenheid (*mysterion*) van het koninkrijk van God gegeven ; maar tot hen die buiten (*exo*) zijn, komt alles in gelijkenissen, opdat zij kijkend kijken en niet zien, en horend horen en niet verstaan ; opdat zij niet misschien zich bekeren en hun vergeven wordt. » **(Evangelie naar de H. Marcus, 4, 10 tot 12)**

B. Waarom heet het boek *De Hervonden Boodschap* ?

We hebben daarnet uitgelegd hoe het historisch in elkaar zit : *De Verloren Boodschap* is later *De Hervonden Boodschap* geworden. De allereerste Nederlandse vertaling droeg trouwens de titel :

Het Verloren Woord. Maar waar verwijst de titel meer diepgravend naar ? Naar iets dat men in verschillende andere tradities min of meer duidelijk uitgedrukt vindt : **(1)** Bijvoorbeeld in het oude Egypte, waar Osiris, het Woord, door Set in een graf verborgen wordt, waar Isis naar op zoek gaat, waarna ze het graf terugvindt en Osiris, het Woord, uiteindelijk doet verrijzen. **(2)** In de Hebreeuwse traditie, waar men leert dat de vierletter-naam *IHVH* (*Jehovah* ou *Jahveh*), bij de zondeval in twee delen gescheiden werd : het eerste deel, *Hou*, het Woord, is met de mens in ballingschap verloren gegaan, en het tweede deel, *lah*, de Heilige Geest, in de hemel gebleven, zoekt sindsdien naar haar wederhelft, het Woord, *Hou*. Wanneer de twee weer bij elkaar komen is de Naam van de Heer weer ééngemaakt. Dat is precies wat men in de Joodse of Hebreeuwse traditie bedoelt met : « Hoor, Israël, de Heer onze God, de Heer is één », dat wil zeggen : opnieuw ééngemaakt. Of in het ook bij de Christenen bekende gebed : « Uw Naam worde geheiligd ! » dat wil zeggen : herenigd, ééngemaakt. **(3)** In de Vrijmetselarij, waar Cattiaux overigens niets mee te maken had, maar waar hij, zoals bijna iedereen, natuurlijk wel enige kennis van had : ook daar is het Woord, geïncarneerd door de Bijbelse persoon van Hiram, dood en begraven vooraleer het wordt teruggevonden. **(4)** In de Hebreeuwse traditie kan ook verwezen worden naar het woord *e-met*, « waarheid », waarvan de eerste letter, de aleph, letter van de éénheid (hier uitgesproken als e-), verloren is gegaan, en er slechts *met*, « dood », overblijft. **(5)** In het Hindouïsme leert men dat « *Shiva* [god van de schepping], het mannelijke principe, zonder de “i”, die de *Shakti* is, de macht, het vrouwelijke principe, slechts een lijk (*shava*) is » (A. Daniélou). Enz. « Wie Gods waarheid nadert betwist met niemand meer iets, want hij heeft het te druk met zich het verwaarloosde woord in herinnering te brengen. » **(XVII, 17)**. « Wij gaan door met Gods weg te prediken in de woestijn, want we weten dat zijn woord kiemt in het geheim en dat we de ontzagwekkende oogst de woestijn zullen zien omvormen in een aarde van overvloed. » **(XXXIV, 13)**.

C. Hoe is *De Hervonden Boodschap* opgesteld ?

Emmanuel en Charles d’Hoogvorst : « De verzen zijn opgesteld in twee kolommen, want er zijn twee mensen in ons, de vleeselijke mens en de geestelijke mens, de uiterlijke mens en de innerlijke mens, zoals er ook de duisternis en het licht zijn, de gerechtigheid en de liefde, het zuivere en het onzuivere : alle dingen zijn in tweeën opgesteld. Elk vers bevat meerdere diepgaande betekenissen, de linker kolom geeft over het algemeen de aardse betekenissen : moreel, filosofisch en ascetisch, de rechterkolom, de hemelse betekenissen, die kosmogonisch, mystiek en inwijdend zijn. Soms worden die twee verzen vervolledigd door een derde, in het centrum van de bladzijde geplaatst, die de twee anderen doet overeenstemmen in de alchemistische betekenis, die hemel en aarde verenigt, en die het mysterie van God, van de schepping en van de mens betreft ; het komt alleen God toe die diepste betekenis te onthullen aan de vrome mens. » Of nog: « We zoeken de twee zuilen van de Tempel en we hebben ze voor onze ogen en binnen handbereik, maar onze harten zijn door de zonde van de val verduisterd en de waarheid van God heeft zich teruggetrokken in de put van de afgrond. » **(XXI, 19)**. De opstelling in verzen maakt het mogelijk *De Hervonden Boodschap* op een originele manier te raadplegen. Men kan het boek natuurlijk van begin tot einde lezen, maar men kan het ook een vraag stellen, want het boek is als een levende vriend die op de gestelde vragen antwoordt : men kan een houten briefopener in het boek steken en het vers lezen waar de punt op terecht is gekomen : « Het Boek antwoordt op wonderbaarlijke wijze aan degenen die het in de eenvoud van hun hart weten te ondervragen. Het is een onderwerp van verbazing voor de gelovigen die zich het in de steek gelaten woord herinneren, en het is een onderwerp van bewondering voor hen die het van binnen een beetje verstaan. » **(XXXVIII, 40’)**

Het onthaal van (commentaren over) *De Hervonden Boodschap*

René Guénon (1886-1951), tijdgenoot van Cattiaux, was dé grote specialist van spiritualiteit, metafysica, symbolisme, godsdiensten, esoterisme, e.d., en bekritiseerde meestal zonder enige terughoudendheid alles wat er in die domeinen voor « nieuws » werd gepubliceerd. Hij wees er vaak op, vooral in zijn meesterwerk *Le Règne de la quantité*, wat een enorme, onoverbrugbare en onverzoenlijke kloof of afgrond er bestaat tussen de traditionele geestesgesteldheid van bv. de Middeleeuwen, en de « moderne » mentaliteit die vooral in het Westen (Europa en Verenigde Staten) steeds meer is gaan overheersen. Het werd hem trouwens vaak niet in dank afgenomen, en hij had zelfs zogeheten vertegenwoordigers van traditionele stromingen als vijanden. Cattiaux besluit hem de eerste twaalf boeken van zijn *Hervonden Boodschap* op te sturen, die hij op eigen kosten had uitgegeven, en waarvan hij overigens destijds dacht dat het boek « à f » was. In 1948 schreef Guénon een kritiek in het tijdschrift *Les Études traditionnelles* : « We weten niet wat de “specialisten” in hermetisme, als er tenminste nog bestaan die werkelijk bevoegd zijn – wat dié dus van dit boek zullen denken en hoe ze het op prijs zullen stellen ; maar wat zeker is, is dat het verre van onverschillig laat en dat het verdient met zorg gelezen en bestudeerd te worden door al degenen die interesse hebben voor dit bijzondere aspect van de traditie. » Guénon bekritiseerde wel een paar vormaspecten van *De Hervonden Boodschap*, waar Cattiaux trouwens rekening mee hield. Van 1947 tot 1951 wisselden Cattiaux en Guénon, die al sinds een tijd in Caïro in Egypte woonde, met elkaar van gedachten in een brief-correspondentie die door het tijdschrift *Le Miroir d'Isis* gepubliceerd is. Bij het overlijden van René Guénon, in 1951, spreekt Cattiaux op zijn beurt grote lof uit voor het werk en het ijveren van Guénon. Juist dankzij de gepubliceerde kritiek van Guénon over *De Hervonden Boodschap*, die door Emmanuel d'Hooghvorst opgemerkt werd, kwam Cattiaux kort daarop in contact met de twee broers Emmanuel en Charles d'Hooghvorst ; de ontmoeting tussen de twee en Cattiaux zou beslissend zijn voor de verdere bestemming van Cattiaux' werk.

De Belgische baron **Emmanuel d'Hooghvorst** (1914-1999), afstammeling van die andere baron Emmanuel d'Hooghvorst, die een belangrijke rol speelde in de geschiedenis van het ontstaan van een onafhankelijk België (en die overigens niet zó vijandig stond tegenover het huis van Oranje-Nassau !), nam contact op met Cattiaux en bracht hem een bezoek in Parijs in 1948. Het was het begin van een grote vriendschap die vier-vijf jaar lang, tot het verscheiden van Cattiaux in 1953, gevoed werd door een intense briefwisseling (soms meerdere brieven per dag). Emmanuel d'Hooghvorst begreep meteen met wat voor *rara avis* hij te doen had, en Cattiaux, die tot dan toe zowat geen enkele steun of aanmoediging voor zijn boek had genoten, begreep dat hij op Emmanuel kon rekenen om zijn oeuvre voort te zetten. En inderdaad, na het overlijden van Cattiaux, ijverde Emmanuel, met zijn broer Charles, voor het publiceren van de eerste uitgave van de veertig boeken van *De Hervonden Boodschap* (1956) en schreef hij commentaren op het werk, die in verschillende tijdschriften gepubliceerd werden. Zo schrijft hij al in 1951 : « De haastige lezer hoeft hier niet stil te blijven staan. De uitdrukking is vaak enigmatisch. Het boek vereist een meer dan ordinaire inspanning : het richt zich niet tot allen, maar alleen tot degenen die weten lezen. Het zoekt niet te bevallen, maar te suggereren (*induire*). Het is een klein zakje vol van geheime en verdichte gedachten, als zaadkorrels. Het onderwerp van *De Hervonden Boodschap* is heel eenvoudig : “Het dogma van de Voortuitgang is een goddeloos dogma, en de profane wetenschap een illusie ; er is slechts de val van de mens in de duisternis, en zijn reïntegratie in de eerste schittering door middel van de Kunst.” Al de rest is ijdel. » Vanaf 1978 schreef Emmanuel d'Hooghvorst artikels waarin hij Homerus, Vergilius, de Hebreeuwse traditie, de traditionele sprookjes, alchemistische teksten, de traditionele tarot-kaarten, Cervantes, Dante, enz., becommentarieerde vanuit het licht van *De Hervonden Boodschap*. De artikels werden integraal

gepubliceerd in *Le Fil de Pénélope*, boek dat hij zelf beschouwde als de « zoon » van *De Hervonden Boodschap* (de « vader »), en dat werkelijk een precieze commentaar op *De Hervonden Boodschap* biedt. De band tussen *Le Fil de Pénélope* en *De Hervonden Boodschap* is intens en subtiel. Tenslotte moedigde Emmanuel d'Hoogvorst ook het vertalen van *Le Message Retrouvé* aan. Hij schreef in 1960 aan mijn oom : « Ik zal uw vertaalwerk voorstellen aan diegenen onder ons die Vlaams spreken. [...] Zo is het in de Nederlanden, in hun geheel genomen, dat *Le Message Retrouvé* het eerst broederlijk onthaald zal zijn geworden. Dat is een wel onverwachte manier om de Zeventien Provinciën te herstellen.»

Charles d'Hoogvorst heeft heel wat bijgedragen aan de bekendmaking van *De Hervonden Boodschap* en heropleving van de belangstelling voor de Traditie. Ik ga er 3 kort vermelden.

- 1) **El Libro de Adam** of de vergelijking van de 3 godsdiensten: Islamitische godsdienst, Joodse godsdienst en Christelijke godsdienst in de mate waarin zij elk over een kabbala beschikken en dus kabbalisten die zoals u weet de zelfde ene Traditie ontsluiten. Het boek is geen 200 pagina's dik en is in het Frans vertaald.
- 2) **La Puerta**: een tijdschrift in het Catalaans dat hij opgestart heeft en dat ervoor gezorgd heeft dat een hele generatie Catalanen over *De Hervonden Boodschap* hebben horen praten en op zoektocht zijn gegaan naar het eeuwige leven.
- 3) **Cervantes**: commentaren over Don Quichotte of de christelijke kabbala tijdens de renaissance! Een absolute aanrader.

Wat belangrijk is te onthouden is dat een openbaring levendig wordt gehouden als er een Traditie is, namelijk iemand die de Schriften, de bevroren openbaring, levendig kan houden door ze op de juiste manier te lezen en vooral te begrijpen. Diegene die deze gave gekregen heeft is een kabbalist en hij zorgt ervoor dat diegene die naar hem luisteren hetzelfde woord aanhoren als het Woord dat onze voorvaders tot aan de eerste mens aanhoorden. Trouwheid aan de Schriften betekent trouwheid aan de Traditie. Dit betekent trouwheid aan diegenen die de Schriften kunnen lezen en begrijpen. Deze trouwheid zorgt ervoor dat je als “zoeker” uiteindelijk in de voetstappen wandelt van de voorganger. Wat voor ons ligt is een enorme grootheid bedekt met verse sneeuw, als we de voetstappen van de voorganger niet volgen, dan zullen we verdwalen.

Dank u voor uw aandacht !